

Боковикова Юлія Володимирівна,
к. держ. упр., доц., доцент кафедри державного управління,
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Харків
ORCID 0000-0001-6622-7409

УДК 351:330.15

doi: 10.34213/tp.20.02.02

ПИТАННЯ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

Проаналізовано загальнодержавні поресурсові програми та доведено відсутність у них складника щодо збереження та відновлення природних ресурсів. З'ясовано необхідність існування окремого спеціально уповноваженого органу у сфері довкілля. З метою удосконалення функції організації запропоновано заходи для забезпечення комплексного підходу до реагування на всі види загроз у навколишньому середовищі. Доведено необхідність удосконалення чинного законодавства в частині віднесення об'єктів до категорії небезпечних, контролю правильності внесених даних об'єктів підвищеної небезпеки суб'єктами господарювання.

Ключові слова: навколишнє середовище, функції планування, організації, контролю, державне управління.

Постановка проблеми. Подальший розвиток суспільства неможливий без урахування невід'ємного складника його існування – навколишнього середовища (або довкілля), що розглядається як система взаємопов'язаних природних та антропогенних об'єктів і явищ [8, с. 310]. Українські реалії щодо довкілля свідчать про наявність та посилення загроз техногенного навантаження та надмірний антропогенний вплив на територію України, негативний вплив Чорнобильської катастрофи на екологічну ситуацію; значний обсяг відходів виробництва та споживання й неналежний рівень вторинного використання, переробки та утилізації їх, незадовільний стан єдиної державної системи та сил цивільного захисту, системи моніторингу довкілля [10]. Украй актуальною загрозою стає активізація негативних процесів зміни клімату, що проявляються через збільшення інтенсивності гроз, градів, шквалів, посилення посух, збільшення тривалості спекотних періодів, що, у свою чергу, формує нові загрози для здоров'я населення та стану екосистем і призводить до значних економічних збитків [2].

У ринковій економіці питання забезпечення безпечного для людини навколишнього середовища є тим загальносуспільним інтересом, щодо якого ринкові інструменти та важелі без державного стимулювання не є дієвими. Тому держава виступає основним суб'єктом впливу стосовно формування безпечного довкілля: приймає відповідне законодавство, створює уповноважені органи влади, формує спеціально підготовлений корпус фахівців.

На жаль, загрози національній безпеці України, пов'язані з навколишнім середовищем, природними ресурсами, зберігаються та стають дедалі більш масштабними, тому розгляд питань управління у сфері довкілля є вкрай актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теоретичних та прикладних аспектів проблеми управління у сфері природокористування присвячено численні публікації в наукових і спеціальних виданнях. Це праці таких вчених, як О. Веклич, В. Голян, Б. Данилишин, В. Жулканич, Л. Мельник, В. Міщенко, С. Рассадникова, М. Хвесик та ін. У переважній більшості ці дослідження є теоретичним підґрунтям розвитку наук у сфері

© Боковикова Ю. В., 2020

довкілля. Практичний аспект публічного управління охоплюють переважно праці науковців Національного інституту стратегічних досліджень та авторів робіт, що захищаються в системі Національної академії державного управління при Президентові України. Аналіз досліджень у сфері охорони довкілля свідчить, що інтерес до управлінського аспекту цих питань з кожним роком усе більше переходить із наукової до публіцистичної площини. Напевно, це пов'язано з тим, що питання охорони довкілля взагалі не розглядаються як життєво необхідні.

Метою статті є уточнення змісту функцій публічного управління у сфері охорони довкілля та обґрунтування пропозицій щодо реалізації цих функцій.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Основних засад (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 р., метою державної екологічної політики є досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу до всіх напрямів соціально-економічного розвитку України з метою забезпечення конституційного права кожного громадянина України на чисте та безпечне довкілля, упровадження збалансованого природокористування і збереження та відновлення природних екосистем [4].

Метою планування у сфері довкілля є забезпечення реалізації державної екологічної політики шляхом розроблення стратегій, концепцій, програм, планів, управління ресурсами та ефективного розподілу їх. На жаль, питання збереження та відновлення довкілля сьогодні не є на порядку денному. Про це свідчать наступні документи.

Стосовно відтворення/відновлення ресурсів свого часу було реалізовано державну цільову програму “Ліси України” на 2010–2015 рр. У грудні 2018 р. Уряду було доручено розробити комплексну програму відновлення лісового фонду України та визначити першочергові обсяги робіт щодо відновлення лісів і лісорозведення [6]. Проте і сьогодні такої програми не існує. Державне агентство лісових ресурсів на офіційному сайті повідомляє, що у 2019 р. відтворено 42 тис. гектарів лісів, але ця інформація не порівнюється з інформацією щодо законної та незаконної вирубки їх.

Функція планування стосовно водних ресурсів знаходить відображення у загальнодержавній програмі “Питна вода України на 2011–2020 роки”. Програма передбачає заходи щодо реконструкції очисних споруд, реагентних корпусів фільтрувальних станцій, очищення питної води міст, будівництва водозаборів, заміни, реконструкції та будівництва водопровідних мереж тощо. У грудні 2018 р. Укрінформ звернувся із запитом до Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України стосовно реалізації цієї програми. “Законом України “Про Державний бюджет України на 2019 рік” видатків за бюджетною програмою КПКВК 2751050 “Питна вода України” для фінансування заходів програми не передбачено”, – ідеться у відповіді міністерства [3]. Отже, навіть за наявності плану він залишається на папері.

Ст. 6 Закону України “Про охорону земель” визначає серед інших повноважень Верховної Ради України затвердження загальнодержавних програм щодо використання та охорони земель. Означену програму було запропоновано у 2008 р. та у 2011 р. знято з розгляду. Натомість в Європейському Союзі (ЄС) започатковано проект із відновлення ґрунтів органічним компостом та “техносолями”. Загальний бюджет проекту становить 2,1 млн євро, з яких 1,58 млн євро передбачені Європейською політикою згуртування [1].

Аналіз свідчить, що орієнтири публічного управління, які визначено в Основних засадах (стратегії) державної екологічної політики України, не конкретизовано стосовно збереження та відновлення довкілля, не визначено у програмах щодо окремих видів природних ресурсів.

Таким чином, можна стверджувати, що планування щодо збереження та відновлення природних ресурсів на державному рівні відсутнє.

Розширена інтерпретація функції планування включає в себе прогнозування, яким, окрім відповідних органів державної влади, займається державна установа – Національний інститут стратегічних досліджень. Аналіз оприлюднених на офіційному сайті інституту доповідей довів, що питання прогнозування ситуації стосовно безпеки/небезпеки довкілля сьогодні не є актуальними. Вони стосуються лише знищення природних об'єктів на території ОРДЛО. Однак під час прогнозування загроз та ризиків у навколишньому середовищі питання безпеки/небезпеки мають розглядатися постійно як комплексні, що стосуються різних видів ресурсів та життєдіяльності суспільства в цілому, незалежно від регіону.

Функція організації в системі управління сферою довкілля (так само, як і в інших сферах управлінської діяльності) включає створення органів управління, побудову структури апарату управління, формування управлінських підрозділів, розроблення положень про органи управління, встановлення взаємозв'язків між управлінськими структурами, добирання й розстановку кадрів тощо.

Для наочності проблем у сфері довкілля констатуємо надані Державною екологічною інспекцією України офіційні дані щодо утворення відходів 34 підприємствами, які є найбільшими забруднювачами довкілля: протягом одного тільки 2018 р. утворено 324 млн 497 тис. 524,41 тонн [9].

Спеціально уповноваженим органом у сфері природокористування є Міністерство енергетики та захисту довкілля України. Міністерство охорони навколишнього середовища існувало в Україні з 1991 р., у 2010 р. його перейменували у Міністерство екології та природних ресурсів, а відтепер ліквідували як окрему структуру й об'єднали з Міністерством енергетики. Погоджуємося з фахівцями і громадськими екологічними організаціями та наголошуємо:

– в об'єднанні приховано конфлікт інституцій, бо, з одного боку, міністерство відповідає за економічне зростання і видобуток, зокрема, копалин, а з іншого – це ж міністерство покликано захищати надра та інші природні ресурси;

– передача у 2011 р. відповідним законодавством профільних управлінь міністерства, які виконували функції на місцях, у вертикаль державної виконавчої влади і в розпорядження місцевих державних адміністрацій залишила міністерство без ефективних важелів управління на територіях.

За даними громадської організації “Екологія-Право-Людина”, із 28 країн ЄС 12 мають окреме міністерство для довкілля. Це Болгарія, Естонія, Італія, Литва, Німеччина, Польща, Румунія, Словаччина, Словенія, Фінляндія, Чехія, Швеція. Ще 11 країн мають міністерство довкілля, поєднане зі сталим розвитком, зміною клімату, енергетикою, сільським господарством тощо, але пріоритетом все одно залишається довкілля. Таке поєднання було зроблено з метою екологізувати інші галузі. Тому складник довкілля є наскрізним та пріоритетним. Це Австрія, Бельгія, Великобританія, Данія, Іспанія, Кіпр, Латвія,

Нідерланди, Португалія та інші країни. При цьому екологічні повноваження не скорочуються, а навпаки, розширюються.

Разом із тим в Україні скорочення управління апарату через об'єднання міністерств на центральному рівні не сприяє ефективному вирішенню завдань охорони довкілля в регіонах, де внаслідок оптимізації системи управління тривалий час відбуваються трансформації у відповідних територіальних підрозділах.

Ситуація, що склалася, суттєво ускладнює реалізацію важливого принципу національної стійкості – забезпечення комплексного підходу до реагування на всі види загроз і небезпек, що потребує формування єдиної системи координації діяльності різних учасників на всіх етапах дії загрози або розгортання кризової ситуації.

Серед завдань, визначених у Законі України “Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року”, у контексті забезпечення функції організації визначено [4]: запровадження екологічного обліку для оцінювання ефективності політики та управління; посилення спроможностей природоохоронного управління у проведенні комплексного моніторингу стану навколишнього природного середовища та державного контролю у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів.

У жовтні 2018 р. було введено в дію Закон України “Про стратегічну екологічну оцінку”. Відповідно до вимог ст. 17 цього Закону, замовник документа державного планування у межах своєї компетенції повинен здійснювати моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у т. ч. для здоров'я населення. Порядок здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у т. ч. для здоров'я населення, Кабінетом Міністрів України не був затверджений.

Через неврегульованість цього питання, визначення та недопущення негативних наслідків від реалізації документа державного планування для охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог на даний час є неможливим.

Управління та моніторинг ситуації у сфері довкілля за різними напрямками здійснюється також Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Міністерством розвитку громад та територій України, Державним агентством України з управління зоною відчуження, Держгеонадрами, Державним космічним агентством України, а також Державною службою надзвичайних ситуацій, Держлісагентством, Державним агентством водних ресурсів України, Держкомлісгоспом та Державною гідрометеорологічною службою України, Держгеокадастром та їхніми територіальними органами, підприємствами, установами та організаціями, що належать до сфери їхнього управління, обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями, а також органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища.

Узагальнена екологічна інформація від суб'єктів системи моніторингу довкілля щомісячно та щоквартально надається до Мінприроди України згідно з наказом від 26.04.2007 р. № 218 “Про екологічну інформацію”, для розміщення на веб-порталі Мінприроди України.

З метою прийняття обґрунтованих, своєчасних рішень у сфері довкілля необхідно:

- виявити критичні чинники антропогенного впливу на довкілля та стан здоров'я населення;
- об'єднати зусилля всіх органів державної влади, що мають відповідні повноваження, щодо формування на регіональному рівні реєстрів об'єктів довкілля/виробничих та природних об'єктів, які є небезпечними або потенційно небезпечними;
- створити державні реєстри системи моніторингу довкілля;
- забезпечити можливості обміну цією інформацією через інтеграцію елементів відомчих мереж в єдину систему моніторингу довкілля;
- забезпечити планування заходів безпеки на всіх етапах (до, під час і після критичних ситуацій) та розвитку необхідних спроможностей, а також здійснення координації заходів у сфері довкілля.

Означені організаційні дії дадуть змогу: своєчасно аналізувати актуальну інформацію, чітко визначити кроки діяльності влади у випадку загострення довкіллявих проблем, корелювати управлінську діяльність залежно від наявності ресурсів, з'ясувати реальні можливості влади щодо локалізації будь-якої проблеми у сфері довкілля, якісно поліпшити управлінські рішення у сфері охорони довкілля та раціонального природокористування, скоротити строки їхнього розроблення і прийняття.

На особливу увагу стосовно довкілля заслуговує функція контролю, що для навколишнього середовища в сучасних екстенсивних умовах споживання природних ресурсів відіграє першочергову роль стосовно їхнього збереження. Відповідно до чинного законодавства, основним контрольним суб'єктом публічної влади у сфері охорони навколишнього природного середовища є Державна екологічна інспекція України, яка з метою реалізації функції контролю проводить перевірки щодо дотримання вимог природоохоронного законодавства. Перевірки проводяться на потенційно небезпечних об'єктах.

Об'єкт підвищеної небезпеки – об'єкт, на якому використовуються, виготовляються, переробляються, зберігаються або транспортуються одна або декілька небезпечних речовин чи категорій речовин у кількості, що дорівнює або перевищує нормативно встановлені порогові маси, а також інші об'єкти як такі, що відповідно до закону є реальною загрозою виникнення надзвичайної ситуації техногенного та природного характеру [5].

Перелік видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку, був визначений Постановою Кабінету Міністрів України від 28.08.2013 р. № 808, яка втратила чинність на підставі Постанови Кабінету Міністрів України від 23.01.2019 р. № 128. Натомість сьогодні щодо небезпечних об'єктів інформація узагальнюється в Державному реєстрі потенційно небезпечних об'єктів. У Харківській області на 2019 р. таких об'єктів було визначено 64, здебільшого це об'єкти, що пов'язані зі зберіганням, транспортуванням та переробленням нафти та газу.

Постановою Кабінету Міністрів України № 808, що втратила чинність, до небезпечних об'єктів також були віднесені, наприклад, об'єкти, що і сьогодні працюють у багатьох обласних центрах та їхніх передмістях, зокрема:

- теплові електростанції (ТЕС, ТЕЦ); виробництво будівельних матеріалів (цементу, асфальтобетону, скла, утеплювачів, у т. ч. екструдованого пінополістиролу);

– зберігання хімічних продуктів (базисні й витратні склади, сховища, бази) незалежно від методів та обсягу виробництва продукції; поводження з відходами: небезпечними; побутовими (оброблення, перероблення, утилізація, знешкодження і захоронення);

– виробництво целюлози, паперу та картону з будь-якої сировини;

– нове будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт: залізничних вокзалів, залізничних доріг і споруд; підземних, наземних ліній метрополітену як єдиних комплексів, включаючи депо з комплексом споруд технічного обслуговування; трамвайних колій, підвісних ліній чи подібних ліній, що використовуються для перевезення пасажирів, включаючи депо з комплексом споруд технічного обслуговування й ремонту рухомого складу; автомобільних доріг, автомагістралей і швидкісних доріг загального користування державного та місцевого значення всіх категорій, що мають чотири чи більше смуги руху, або реконструкція та/або розширення наявних смуг руху до чотирьох і більше за умови їхньої безперервної протяжності 10 кілометрів чи більше;

– тваринницькі комплекси для вирощування свиней (5 тис. голів і більше), великої рогатої худоби (2 тис. голів і більше), хутрових тварин (3 тис. голів і більше), птиці (60 тис. кур-несучок і більше, 85 тис. бройлерів і більше); м'ясокомбінати та м'ясопереробні підприємства; виробництво у сфері (установки) з перероблення та утилізації відходів тваринного походження, у т. ч. птахівництва, рибництва;

– електричні лінії та підстанції напругою 330 кВт і більше;

– вирубка дерево-чагарникової рослинності (за винятком вирубки, пов'язаної з веденням лісового господарства) на території площею більше 0,12 га.

– нове будівництво об'єктів, господарська діяльність (за винятком лісогосподарської) в охоронних зонах територій та об'єктів природно-заповідного фонду, на територіях, прилеглих до водоохоронних зон, прибережних захисних смуг водних об'єктів, зон санітарної охорони.

На наш погляд, за умов наявності небезпечних об'єктів відсутність нормативного документа, яким було б встановлено критерії віднесення об'єктів до категорії небезпечних, не тільки не сприяє забезпеченню ефективності контролю, а й унеможлиблює формування переліків таких об'єктів та включення їх у плани перевірок.

Небезпечність об'єктів визначає сам суб'єкт господарської діяльності відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 11.07.2002 р. № 956 “Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної безпеки”. Суб'єкти господарювання відповідальні за своєчасне, повне і достовірне проведення ідентифікації об'єктів підвищеної безпеки та у випадку недотримання цих вимог несуть відповідальність, що передбачена чинним законодавством. Говорити про те, що інформація щодо небезпечних об'єктів є об'єктивною, на наш погляд, зарано.

Наприклад, як свідчить аналіз інформації, розміщеної на сайті Державної екологічної інспекції в Харківській області, найчастіше повторюваними порушеннями, виявленими в ході перевірок дотримання вимог чинного природоохоронного законодавства, є надання недостовірної інформації Інспекції під час перевірки; самовільне користування природними ресурсами за відсутності на те дозвільних документів тощо.

Ефективність здійснення державного контролю нагляду за ресурсними напрямками визначається шляхом визначення рейтингу регіонів за критеріями. До таких критеріїв належать: кількість проведених перевірок, кількість складених протоколів, чисельність осіб, притягнутих до адміністративної відповідальності, сума накладених штрафів, сума стягнутих штрафів, сума пред'явлених претензій та позовів за екологічні збитки, сума стягнутих претензій та позовів за екологічні збитки. Як і в минулі роки, зменшення кількості порушень у сфері довкілля не стало критерієм ефективності здійснення державного контролю.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Уточнення змісту функції планування полягає в необхідності зосередження уваги на плануванні збереження та відновлення природних ресурсів на державному рівні, що дасть змогу здійснювати управління природокористуванням з урахуванням принципів сталого розвитку.

При незбалансованій експлуатації природних ресурсів, низькій пріоритетності питань захисту довкілля існує нагальна потреба у прогнозуванні загроз та ризиків у навколишньому середовищі задля завчасного розроблення сценаріїв діяльності органів державної влади у разі виникнення можливих проблем, що мають розглядатися як комплексні.

Тривалий процес переформатування центральних органів виконавчої влади призводить до розбалансування діяльності управлінських структур, втрати ними інституційної пам'яті та кваліфікованих кадрів.

Забезпечення управлінської функції організації у сфері довкілля потребує:

- з метою реалізації положень законів України прийняття відповідних підзаконних актів;
- забезпечення обміну інформацією через інтеграцію елементів відомчих мереж в єдину систему моніторингу довкілля;
- забезпечення планування заходів безпеки у сфері довкілля.

З метою забезпечення ефективної реалізації функції контролю у сфері довкілля необхідне прийняття нормативного документа, яким було б встановлено критерії віднесення об'єктів до категорії небезпечних. За сучасних умов самостійної ідентифікації та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки суб'єктами господарювання потребують доопрацювання методики здійснення державного контролю щодо правильності внесених даних.

Незважаючи на те, що контроль у сфері довкілля призначений обмежувати неправомірні дії підконтрольних суб'єктів, реалізація цієї функції суттєво не впливає на зменшення кількості порушень.

Перспективи подальших розвідок полягають в окремому опрацюванні оновлених критеріїв віднесення об'єктів навколишнього середовища до категорії небезпечних для використання їх у практичній діяльності спеціально уповноважених органів влади.

Список використаних джерел

1. ЄС реалізовує програму з відновлення ґрунтів на 2,1 млн євро. URL: <https://agrotimes.ua/agromarket/yes-realizovuye-programu-z-vidnovlennya-gruntiv-na-21-mln-yevro/> (дата звернення: 10.04.2020).
2. Загрози у сфері екологічної та техногенної безпеки та їх вплив на стан національної безпеки (моніторинг реалізації стратегії національної безпеки). URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-03/111Eco-Threats-Ivaniuta-2019-3040a.pdf> (дата звернення: 08.04.2020).
3. Мінрегіон: Бюджет-2019 не містить видатків на забезпечення якісною питною водою. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2601124-minregion-budzet2019-ne-mistit-vidatkiv-na-zabezpecenna-akisnou-pitnou-vodou.html> (дата звернення: 06.04.2020).

4. Про Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України від 28.02.2019 р. № 2697-VIII. *ВВР України*. 2019. № 16. Ст. 70.
5. Про об'єкти підвищеної небезпеки : Закон України від 26.04.2014 р. № 2245-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14> (дата звернення: 06.04.2020).
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо збереження українських лісів та запобігання незаконному вивезенню необроблених лісоматеріалів : Закон України від 06.09.2018 р. № 2531-VIII. *ВВР України*. 2018. № 42. Ст. 327 (дата звернення: 06.04.2020).
7. Про затвердження переліку видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку : Постанова КМУ від 28.08.2013 р. № 808. Дата оновлення : 23.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808-2013-%D0%BF> (дата звернення: 05.04.2020).
8. Словарь-справочник по экологии / Сытник К. М., Брайон А. В., Городецкий А. В. и др. ; НАН Украины, Ин-т ботаники им. Холодного. Киев : Наук. думка, 1994. 665 с.
9. ТОП-100 найбільших підприємств-забруднювачів. URL: <https://khark.dei.gov.ua/posts/192> (дата звернення: 10.04.2020).
10. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року "Про Стратегію національної безпеки України" : Указ Президента України від 26.05.2015 р. № 287/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015/paran7#n7> (дата звернення: 06.04.2020).

Bokovkova Y. V.,

*PhD in Public Administration, Associate Professor of Public Administration Department,
KRI NAPA, Kharkiv
ORCID 0000-0001-6622-7409*

ENVIRONMENTAL ISSUES: AN ADMINISTRATIVE DIMENSION

The article analyzes the process of creation and reformatting of governing bodies in the field of environmental protection, identifies the shortcomings of such process: the conflict of institutions within one ministry and the lack of effective local control levers. The content of nationwide resource programs has been considered, and the lack of a component for the conservation and restoration of natural resources has been proved.

The administration functions in the sphere of environment have been clarified. Clarification of the content of the planning function is the need to focus on planning the conservation and restoration of natural resources at the state level, which will enable the management of environmental management in accordance with the principles of sustainable development.

Considering the unbalanced exploitation of natural resources, low priority of environmental protection, there is an urgent need to forecast threats and risks in the environment in order to develop scenarios for the activities of public authorities in the event of possible problems that should be considered as complex. As a result of the analysis of the administration function of organization in the field of environment it has been determined that ensuring the implementation of this function requires: the adoption of appropriate by-laws to implement the provisions of the laws of Ukraine in the field of environment; ensuring the exchange of information through the integration of departmental network elements into a single environmental monitoring system; ensuring the planning of safety measures in the field of environment. It has been established that in order to ensure the effective implementation of the environmental control function, it is necessary to adopt a normative document that would set the criteria for the classification of objects as hazardous. Under the current conditions of self-identification and declaration of safety of high-risk objects, business entities need to finalize the issue of control over the correctness of the data entered. It has been found that the impact of controls on reducing the number of violations is negligible.

The necessity to take the following measures in order to make timely decisions in the sphere of the environment has been substantiated: identification of critical factors of anthropogenic impact on the environment and health status of the population; bringing together the efforts of all public authorities with relevant powers to establish, at the regional level, registers of environmental objects (industrial and natural) that are dangerous or potentially dangerous; establishment of state registers of the environmental monitoring system; ensuring the exchange of this information through the integration of departmental network elements into a single environmental monitoring system;

ensuring the planning of security measures at all stages (before, during and after critical situations) and developing the necessary capabilities, as well as coordinating environmental actions.

Prospects for further exploration include a separate elaboration of the updated criteria for the classification of environmental objects as dangerous for use in the practice of specially authorized authorities.

Keywords: environment; administration functions; control; organisation; planning; natural recourses.

References

1. YeS realizovuiе prohramu z vidnovlennia gruntiv na 2,1 mln yevro. URL: <https://agrotimes.ua/agromarket/yes-realizovuye-programu-z-vidnovlennya-gruntiv-na-21-mln-yevro/> [in Ukrainian].
2. Zahrozy u sferi ekolohichnoi ta tekhnohennoi bezpeky ta yikh vplyv na stan natsionalnoi bezpeky (monitorynh realizatsii stratehii natsionalnoi bezpeky). URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-03/111Eco-Threats-Ivaniuta-2019-3040a.pdf> [in Ukrainian].
3. Minrehion: Biudzhet-2019 ne mistyt vydatkiv na zabezpechennia yakisnoiu pytnoiu vodoiu. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2601124-minregion-budzet2019-ne-mistit-vidatkiv-na-zabezpechenna-akisnou-pitnou-vodou.html> [in Ukrainian].
4. Pro Osnovni zasady (stratehiia) derzhavnoi ekolohichnoi polityky Ukrainy na period do 2030 roku: Zakon Ukrainy vid 28.02.2019 r. № 2697-VIII. (2019). *VVR Ukrainy*, 16, St. 70 [in Ukrainian].
5. Pro obiekty pidvyshchenoi nebezpeky: Zakon Ukrainy vid 26.04.2014 r. № 2245-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14> [in Ukrainian].
6. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo zberezhenia ukrainskykh lisiv ta zapobihannia nezakonnomu vyvezenniu neobroblenykh lisomaterialiv: Zakon Ukrainy vid 06.09.2018 r. № 2531-VIII. (2018). *VVR Ukrainy*, 42, St. 327 [in Ukrainian].
7. Pro zatverdzhennia pereliku vydiv diialnosti ta obektiv, shcho stanovliat pidvyshchenu ekolohichnu nebezpeku: Postanova KMU vid 28.08.2013 r. № 808. Data onovlennia: 23.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808-2013-%D0%BF> [in Ukrainian].
8. Sytnik, K. M., Braion, A.V., Gorodetskii, A.V. i dr. (1994). Slovar-spravochnik po ekologii. NAN Ukrainy, Institut botaniki im. Kholodnogo. Kyiv: Naukova dumka [in Russian].
9. TOP-100 naibilshykh pidpriemstv-zabrudniuvachiv. URL: <https://khark.dei.gov.ua/posts/192> [in Ukrainian].
10. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 6 travnia 2015 roku "Pro Stratehiiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy": Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 26.05.2015 r. № 287/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015/paran7#n7> [in Ukrainian].

Надійшла до редакції 06.05.2020 р.